Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 7ης Ιουνίου 2012*

«Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων — Εφαρμοστέα νομοθεσία — Εργαζόμενος ολλανδικής ιθαγενείας ο οποίος, στην υπηρεσία εργοδότη εγκατεστημένου στις Κάτω Χώρες, εργαζόταν σε βυθοκόρους που υπό ολλανδική σημαία έπλεαν εκτός του εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Κατοικία στο έδαφος άλλου κράτους μέλους — Υπαγωγή στο ολλανδικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως»

Στην υπόθεση C-106/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, υποβληθείσα από το Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Μαρτίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

M. J. Bakker

κατά

Minister van Financiën,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, K. Schiemann (εισηγητή) και L. Bay Larsen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Cruz Villalón

γραμματέας: M.-A. Gaudissart, προϊστάμενος τμήματος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 1ης Μαρτίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο M. J. Bakker, εκπροσωπούμενος από τους H. Menger και V. J. de Groot, belastingadviseurs,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Wissels και C. Schillemans,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους V. Kreuschitz και M. van Beek,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς την ανάπτυξη προτάσεων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του τίτλου ΙΙ του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), όπως και αυτός τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 307/1999 του Συμβουλίου, της 8ης Φεβρουαρίου 1999 (ΕΕ L 38, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του M. J. Bakker και του Staatssecretaris van Financiën (Υφυπουργού Οικονομικών) σχετικά με την υποχρεωτική υπαγωγή του πρώτου στο ολλανδικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως για το έτος 2004.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Βάσει του άρθρου 1, στοιχείο α′, περίπτωση i, του κανονισμού 1408/71, ως «μισθωτός» νοείται κάθε πρόσωπο το οποίο «είναι ασφαλισμένο δυνάμει υποχρεωτικής ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως κατά ενός ή περισσοτέρων κινδύνων που αντιστοιχούν στους κλάδους συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως που εφαρμόζεται στους μισθωτούς ή μη μισθωτούς ή από ειδικό σύστημα για τους δημοσίους υπαλλήλους».

4 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού:

«Ο παρών κανονισμός ισχύει για μισθωτούς ή μη μισθωτούς και για σπουδαστές, που υπάγονται ή υπήχθησαν στη νομοθεσία ενός ή περισσότερων από τα κράτη μέλη και είναι υπήκοοι ενός από τα κράτη μέλη […]».

5 Το άρθρο 13 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο ανήκει στον τίτλο του ΙΙ και επιγράφεται «Προσδιορισμός της εφαρμοστέας νομοθεσίας», ορίζει:

«1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14γ και 14στ, τα πρόσωπα για τα οποία ισχύει ο παρών κανονισμός υπόκεινται στη νομοθεσία ενός μόνου κράτους μέλους. Η νομοθεσία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τίτλου.

2. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14 έως 17:

[...]

γ) το πρόσωπο που ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα σε πλοίο υπό σημαία ενός κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού·

[...]».

Το ολλανδικό δίκαιο

6 Το άρθρο 6 του νόμου περί του γενικού καθεστώτος των συντάξεων γήρατος (Algemene Ouderdomswet, Stb. 1956, αριθ. 281) ορίζει:

«1. Ασφαλισμένοι υπό την έννοια των διατάξεων αυτών είναι

a) οι κάτοικοι ημεδαπής, καθώς και

b) οι μη κάτοικοι ημεδαπής που υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος για μισθωτές επαγγελματικές δραστηριότητες που ασκούνται στις Κάτω Χώρες

οι οποίοι δεν έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

7 Το 2004, ο M. J. Bakker, ολλανδικής ιθαγενείας, κατοικούσε στην Ισπανία και ασκούσε μισθωτή δραστηριότητα σε βυθοκόρους υπό ολλανδική σημαία, για επιχείρηση εγκατεστημένη στο Ρότερνταμ (Κάτω Χώρες). Ασκούσε τις δραστηριότητές του κυρίως στην κινεζική αιγιαλίτιδα ζώνη και στην αιγιαλίτιδα ζώνη των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Οι βυθοκόροι ήσαν καταχωρισμένες σε ολλανδικό νηολόγιο.

8 Η βεβαίωση φόρου εισοδήματος και εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως για το έτος 2004 στις Κάτω Χώρες που κοινοποιήθηκε στον M. J. Bakker αμφισβητήθηκε από τον ενδιαφερόμενο. Δεδομένου ότι η προσφυγή που αυτός άσκησε κατά της βεβαιώσεως αυτής απορρίφθηκε από το Rechtbank te Breda, ο M. J. Bakker προσέφυγε στο Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, το οποίο επικύρωσε την απόφαση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου.

9 Το Gerechtshof te 's-Hertogenbosch εκτίμησε ότι, για το έτος 2004, ο M. J. Bakker μπορούσε να θεωρηθεί πρόσωπο που υπάγεται στο ολλανδικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, παρά το ότι οι δραστηριότητές του ασκήθηκαν εκτός του εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το δικαστήριο αυτό στήριξε την εκτίμησή του στο γεγονός ότι η ολλανδική νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως κατέστη εφαρμοστέα επί του ενδιαφερομένου με τον κανονισμό 1408/71 και, ειδικότερα, με τον τίτλο του ΙΙ. Το εν λόγω δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι ο M. J. Bakker άσκησε τις δραστηριότητές του σε πλοία υπό ολλανδική σημαία, δηλαδή σημαία κράτους μέλους, κατά το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού. Κατά το Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, το γεγονός ότι κατά τις δραστηριότητες βυθοκορήσεως τα πλοία αυτά έμεναν ακινητοποιημένα σε αιγιαλίτιδα ζώνη εκτός της Ένωσης δεν είναι καθοριστικό, επειδή η τελευταία διάταξη δεν εισάγει περιορισμούς αναλόγως του είδους του πλοίου ή αναλόγως του τόπου ασκήσεως των δραστηριοτήτων.

10 Στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, το Hoge Raad der Nederlanden εκτιμά όμως ότι υπάρχουν εύλογες αμφιβολίες ως προς την εν προκειμένω εφαρμογή του τίτλου ΙΙ του κανονισμού 1408/71.

11 Εκτιμά ότι ορθώς το Gerechtshof te 's-Hertogenbosch διαπίστωσε ότι, με γνώμονα μόνο το ολλανδικό δίκαιο, ο ενδιαφερόμενος δεν υπαγόταν υποχρεωτικά στο ολλανδικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως για το έτος 2004, επειδή τότε δεν κατοικούσε στις Κάτω Χώρες και ούτε ασκούσε εκεί μισθωτή δραστηριότητα. Παρά ταύτα, το αιτούν δικαστήριο έχει αμφιβολίες ως προς το τεκμήριο, στο οποίο στηρίχθηκε το Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, ότι, για το έτος 2004, ο ενδιαφερόμενος ενέπιπτε στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, με αποτέλεσμα να έχει επί της καταστάσεώς του εφαρμογή ο τίτλος ΙΙ του εν λόγω κανονισμού.

12 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι ο περιεχόμενος στο άρθρο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 ορισμός του εργαζομένου απαιτεί να είναι ο ενδιαφερόμενος ασφαλισμένος βάσει υποχρεωτικής ή προαιρετικής ασφαλίσεως κατά ενός ή περισσοτέρων κινδύνων που αφορά η διάταξη αυτή. Έτσι, διερωτάται αν είναι δυνατόν ένα πρόσωπο στην κατάσταση του M. J. Bakker, ο οποίος, με γνώμονα μόνο την εθνική νομοθεσία, δεν είναι υποχρεωτικά ασφαλισμένος λόγω του ότι δεν κατοικεί στις Κάτω Χώρες, δύναται παρά ταύτα να έχει την ιδιότητα του εργαζομένου υπό την έννοια του κανονισμού 1408/71, λόγω του ότι οι περιλαμβανόμενοι στον τίτλο ΙΙ του εν λόγω κανονισμού κανόνες προσδιορισμού της εφαρμοστέας νομοθεσίας καθορίζουν ως εφαρμοστέα τη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους.

13 Το Hoge Raad der Nederlanden εκτιμά ότι, για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των διατάξεων του τίτλου ΙΙ του κανονισμού 1408/71, το ερώτημα αυτό χρήζει καταφατικής απαντήσεως.

14 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται όμως αν το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος άσκησε τις δραστηριότητές του εκτός του κατά το άρθρο 299 ΕΚ εδάφους εμποδίζει την εφαρμογή του τίτλου ΙΙ του κανονισμού 1408/71. Παραπέμπει στη νομολογία του Δικαστηρίου ότι οι κανόνες του δικαίου της Ένωσης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων έχουν εφαρμογή και επί των δραστηριοτήτων που ασκούνται εκτός του εδάφους της Ένωσης όταν οι σχέσεις εργασίας έχουν αρκούντως στενό σύνδεσμο με το εν λόγω έδαφος (απόφαση της 29ης Ιουνίου 1994, C-60/93, Aldewereld, Συλλογή 1994, σ. I-2991, σκέψη 14). Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι ασκεί επιρροή και η απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1989, 9/88, Lopes da Veiga (Συλλογή 1989, σ. 2989, σκέψη 17), η οποία επίσης αφορούσε την κατάσταση ενός ναυτικού, και όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι έπρεπε να εξεταστεί αν η σχέση εργασίας του ενδιαφερομένου είχε αρκούντως στενό σύνδεσμο με το ολλανδικό έδαφος.

15 Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι, το 2004, στο πλαίσιο της πολιτικής που το Landelijk Instituut sociale verzekeringen (Εθνικό Ινστιτούτο κοινωνικής ασφαλίσεως) ακολουθούσε στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών, ο τίτλος ΙΙ του κανονισμού 1408/71 κατέστη εφαρμοστέος επί των ναυτικών με ιθαγένεια κράτους μέλους της Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου που κατοικούν σε ένα από τα κράτη αυτά και ασκούν μισθωτές δραστηριότητες σε πλοίο όχι υπό τη σημαία κράτους μέλους, απλώς και μόνον λόγω του ότι ο εργοδότης είναι εγκατεστημένος στις Κάτω Χώρες.

16 Η εν λόγω πολιτική έχει ως αποτέλεσμα ότι το ταμείο ασφαλίσεως των μισθωτών θεωρεί ότι οι εργαζόμενοι όπως ο M. J. Bakker είναι υποχρεωτικά ασφαλισμένοι ενώ, με γνώμονα την ολλανδική νομοθεσία, δεν ανήκουν σε μια τέτοια κατηγορία ασφαλισμένων. Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει όμως ότι η ίδια πολιτική δεν παρέχει νομική βάση για την είσπραξη εισφορών ασφαλίσεως μισθωτών.

17 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το γεγονός ότι στην πράξη ο ενδιαφερόμενος εξομοιώνεται, από το ταμείο ασφαλίσεως των μισθωτών, με ασφαλισμένο, τουλάχιστον για μέρος της κοινωνικής ασφαλίσεως στις Κάτω Χώρες, με αποτέλεσμα όντως να έχει κοινωνική κάλυψη από την ασφάλιση αυτή, ενισχύει τον σύνδεσμο με τις Κάτω Χώρες. Αν, αντιθέτως, δεν είναι δυνατόν να ληφθεί υπόψη η υπαγωγή στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως κράτους μέλους για να αξιολογηθεί ο βαθμός συνδέσεως με το έδαφος της Ένωσης, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η υπαγωγή αυτή αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εφαρμογή του κανονισμού 1408/71 σε δραστηριότητες εκτός του εδάφους της Ένωσης. Η νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 1986, 300/84, van Roosmalen, Συλλογή 1986, σ. 3097, και προαναφερθείσες αποφάσεις Lopes da Veiga και Aldewereld) δεν παρέχει βεβαιότητα ως προς το σημείο αυτό.

18 Κατά συνέπεια, το Hoge Raad der Nederlanden θεωρεί ότι βρίσκεται αντιμέτωπο με το ζήτημα αν, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της παρούσας υποθέσεως, υπάρχει ικανός σύνδεσμος με το έδαφος της Ένωσης. Αν ο τίτλος ΙΙ του κανονισμού 1408/71 δεν έχει εφαρμογή στην υπόθεση της

οποίας έχει επιληφθεί, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, ο ενδιαφερόμενος υπόκειται στην ολλανδική νομοθεσία, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού.

19 Στο πλαίσιο αυτό, το Hoge Raad der Nederlanden αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν εφαρμογή οι περιεχόμενοι στον τίτλο ΙΙ του κανονισμού [...] 1408/71 κανόνες προσδιορισμού της εφαρμοστέας νομοθεσίας, με αποτέλεσμα να καθορίζεται ως εφαρμοστέα νομοθεσία η ολλανδική νομοθεσία και κατά συνέπεια να μπορούν να εισπραχθούν εισφορές ολλανδικής κοινωνικής ασφαλίσεως, σε μια περίπτωση όπως η επίμαχη, όπου μισθωτός ολλανδικής ιθαγενείας ο οποίος ήταν κάτοικος Ισπανίας εργαζόταν στην υπηρεσία εργοδότη εγκατεστημένου στις Κάτω Χώρες και ασκούσε τις δραστηριότητές του σε βυθοκόρους υπό ολλανδική σημαία εκτός του εδάφους της [Ένωσης], ενώ, αν τα πράγματα κριθούν με γνώμονα μόνο την ολλανδική εσωτερική νομοθεσία, ο μισθωτός αυτός δεν υπαγόταν στο ολλανδικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως λόγω του ότι δεν ήταν κάτοικος Κάτω Χωρών;

2) Σε ποιο μέτρο έχει εν προκειμένω σημασία το ότι κατά την εφαρμογή του ολλανδικού συστήματος ασφαλίσεως των μισθωτών ακολουθούνταν μια πολιτική κατά την οποία το ταμείο κοινωνικής ασφαλίσεως επικαλούνταν το κοινοτικό δίκαιο προκειμένου, σε μια περίπτωση όπως η επίμαχη, να εξομοιώνει τους ναυτικούς με ασφαλισμένους;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

20 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 αντιτίθεται σε νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους η οποία αποκλείει την υπαγωγή στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως αυτού του κράτους μέλους προσώπου που βρίσκεται σε κατάσταση όπως αυτή του αναιρεσείοντος της κύριας δίκης, ο οποίος έχει την ιθαγένεια του εν λόγω κράτους μέλους, αλλά δεν κατοικεί σε αυτό, και απασχολήθηκε σε βυθοκόρο φέρουσα τη σημαία του ίδιου κράτους μέλους και ασκούσα τις εργασίες της εκτός του εδάφους της Ένωσης.

21 Ενώ η Ολλανδική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρούν ότι το ερώτημα αυτό χρήζει καταφατικής απαντήσεως, ο M. J. Bakker έχει αντίθετη άποψη.

22 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 ρητώς ορίζει ότι το πρόσωπο που ασκεί την επαγγελματική του δραστηριότητα σε πλοίο υπό τη σημαία κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού.

23 Έτσι, κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής, ένα πρόσωπο στην κατάσταση του M. J. Bakker, κατ' αρχήν, υπόκειται στην ολλανδική νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως, λαμβανομένης υπόψη της επαγγελματικής δραστηριότητας που το πρόσωπο αυτό άσκησε σε πλοίο υπό ολλανδική σημαία.

24 Παρά ταύτα, ο M. J. Bakker προέβαλε δύο επιχειρήματα για να αμφισβητήσει την εφαρμογή του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 επί της καταστάσεώς του.

25 Πρώτον, υποστήριξε, με τις γραπτές παρατηρήσεις του, ότι οι βυθοκόροι στις οποίες άσκησε την επαγγελματική του δραστηριότητα δεν καλύπτονται από την έννοια του «πλοίου» που περιλαμβάνεται στο εν λόγω άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ'.

26 Το επιχείρημα αυτό δεν δύναται να γίνει δεκτό εφόσον ουδεμία προϋπόθεση σχετικά με το είδος του περί ου πρόκειται «πλοίου» περιέχεται στη διάταξη αυτή. Επιπλέον, από τις εξηγήσεις που παρασχέθηκαν από το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι οι εν λόγω βυθοκόροι διέθεταν πιστοποιητικό νηολογήσεως και ήσαν καταχωρισμένες σε ολλανδικό νηολόγιο.

27 Δεύτερον, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο M. J. Bakker προέβαλε το επιχείρημα ότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 δεν έχει εφαρμογή επί της καταστάσεώς του λόγω του ότι οι περί ων πρόκειται βυθοκόροι ασκούσαν τις δραστηριότητές τους κυρίως στην κινεζική αιγιαλίτιδα ζώνη και στην αιγιαλίτιδα ζώνη των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Πάντως, βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 1, της Συμβάσεως των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας, η οποία υπογράφτηκε στο Montego Bay (Ιαμαϊκή) στις 10 Δεκεμβρίου 1982, τέθηκε σε ισχύ στις 16 Νοεμβρίου 1994, επικυρώθηκε από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών στις 28 Ιουνίου 1996 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 98/392/ΕΚ του Συμβουλίου, της 23ης Μαρτίου 1998 (ΕΕ L 179, σ. 1), η κυριαρχία του παράκτιου κράτους εκτείνεται, πέραν του εδάφους και των εσωτερικών υδάτων του, σε παρακείμενη θαλάσσια ζώνη οριζόμενη ως αιγιαλίτιδα ζώνη. Επομένως, κατά τον M. J. Bakker, οι επαγγελματικές δραστηριότητες που ασκήθηκαν στις περί ων πρόκειται βυθοκόρους υπάγονται στη δικαιοδοσία των παρακτίων κρατών, και όχι σε αυτή του κράτους μέλους της σημαίας, δηλαδή του Βασιλείου των Κάτω Χωρών.

28 Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το γεγονός και μόνον ότι οι δραστηριότητες ενός εργαζομένου ασκούνται εκτός του εδάφους της Ένωσης δεν αρκεί για να τεθεί εκποδών η εφαρμογή των κανόνων της Ένωσης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, όταν η σχέση εργασίας έχει αρκούντως στενό σύνδεσμο με το έδαφος της Ένωσης. Σε μια περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, τέτοιος σύνδεσμος ανευρίσκεται στο γεγονός, που επιβεβαιώθηκε από το αιτούν δικαστήριο, ότι ο M. J. Bakker άσκησε επαγγελματική δραστηριότητα σε πλοίο νηολογημένο στις Κάτω Χώρες, στην υπηρεσία επιχειρήσεως εγκατεστημένης σε αυτό το κράτος μέλος (βλ., στο ίδιο πνεύμα, προαναφερθείσες αποφάσεις Lopes da Veiga, σκέψη 17, και Aldewereld, σκέψη 14).

29 Επιπλέον, ούτε ο σεβασμός της κυριαρχίας του παρακτίου κράτους ούτε η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας απαιτούν να στερηθεί ένας εργαζόμενος στην κατάσταση του M. J. Bakker το ευεργέτημα της κοινωνικής καλύψεως που, σύμφωνα με τον κανονισμό 1408/71, προβλέπεται από το κράτος μέλος της σημαίας του πλοίου, όταν το πλοίο αυτό βρίσκεται στην αιγιαλίτιδα ζώνη κράτους άλλου από αυτό το κράτος μέλος.

30 Κατά συνέπεια, το δεύτερο επιχείρημα του M. J. Bakker δεν δύναται να γίνει δεκτό.

31 Το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει ως προς το αν έχει εφαρμογή το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 στο μέτρο που ο M. J. Bakker δεν εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού λόγω του ότι δεν είναι υποχρεωτικά ασφαλισμένος στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των Κάτω Χωρών, επειδή δεν κατοικεί εκεί.

32 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 έχει ως μόνο σκοπό να καθορίσει την εθνική νομοθεσία που είναι εφαρμοστέα επί των προσώπων που ασκούν μισθωτή δραστηριότητα σε πλοίο υπό τη σημαία κράτους μέλους. Αυτή καθ' εαυτή, η εν λόγω διάταξη δεν έχει ως σκοπό να καθορίσει τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη δικαιώματος ή υποχρεώσεως υπαγωγής σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ή στον τάδε ή στον δείνα κλάδο ενός τέτοιου συστήματος. Στη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους απόκειται να καθορίσει τις προϋποθέσεις αυτές (βλ. απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2012, C-347/10, Salemink, σκέψη 38).

33 Εντούτοις, μολονότι τα κράτη μέλη διατηρούν την αρμοδιότητά τους να ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στα συστήματά τους κοινωνικής ασφαλίσεως, παρά ταύτα οφείλουν, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης. Ειδικότερα, οι προϋποθέσεις αυτές δεν δύνανται να έχουν ως αποτέλεσμα να αποκλειστούν από την εφαρμογή της περί ης πρόκειται

νομοθεσίας τα πρόσωπα επί των οποίων, βάσει του κανονισμού 1408/71, είναι εφαρμοστέα η νομοθεσία αυτή (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 3ης Μαΐου 1990, C-2/89, Kits van Heijningen, Συλλογή 1990, σ. I-1755, σκέψη 20, και προαναφερθείσα απόφαση Salemink, σκέψεις 39 και 40).

34 Πάντως, το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 ρητώς ορίζει ότι το πρόσωπο που ασκεί την επαγγελματική του δραστηριότητα σε πλοίο υπό τη σημαία κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού. Η διάταξη αυτή δεν θα τηρούνταν αν η επιβαλλόμενη από τη νομοθεσία του περί ου πρόκειται κράτους μέλους προϋπόθεση κατοικίας για την υπαγωγή στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, που προβλέπει η νομοθεσία αυτή, μπορούσε να αντιταχθεί στα πρόσωπα που αφορά το εν λόγω άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ' (βλ., στο ίδιο πνεύμα, προαναφερθείσες αποφάσεις Kits van Heijningen, σκέψη 21, και Salemink, σκέψη 41).

35 Κατά συνέπεια, το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 έχει ως αποτέλεσμα να μη δύναται να αντιταχθεί στα πρόσωπα που αφορά η εν λόγω διάταξη ρήτρα της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας βάσει της οποίας η προβλεπόμενη από την ως άνω νομοθεσία υπαγωγή στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως εξαρτάται από προϋπόθεση κατοικίας στο περί ου πρόκειται κράτος μέλος (βλ., στο ίδιο πνεύμα, προαναφερθείσα απόφαση Kits van Heijningen, σκέψη 22).

36 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η προσέγγιση αυτή είχε de facto μεταφερθεί στην πολιτική του Landelijk Instituut sociale verzekeringen, το οποίο εξομοιώνει τα πρόσωπα στην κατάσταση του M. J. Bakker με υπαγόμενους στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.

37 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 αντιτίθεται σε νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους η οποία αποκλείει την υπαγωγή στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως αυτού του κράτους μέλους προσώπου που βρίσκεται σε κατάσταση όπως αυτή του αναιρεσείοντος της κύριας δίκης, ο οποίος έχει την ιθαγένεια του εν λόγω κράτους μέλους, αλλά δεν κατοικεί σε αυτό, και απασχολήθηκε σε βυθοκόρο φέρουσα τη σημαία του ίδιου κράτους μέλους και ασκούσα τις εργασίες της εκτός του εδάφους της Ένωσης.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

38 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, δεν είναι αναγκαίο να απαντηθεί το δεύτερο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

39 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, υπό τη μορφή που τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 307/1999 του Συμβουλίου, της 8ης Φεβρουαρίου 1999, αντιτίθεται σε νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους η οποία αποκλείει την υπαγωγή στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως αυτού του κράτους μέλους προσώπου που βρίσκεται σε κατάσταση όπως αυτή του αναιρεσείοντος της κύριας δίκης, ο

οποίος έχει την ιθαγένεια του εν λόγω κράτους μέλους, αλλά δεν κατοικεί σε αυτό, και απασχολήθηκε σε βυθοκόρο φέρουσα τη σημαία του ίδιου κράτους μέλους και ασκούσα τις εργασίες της εκτός του εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(υπογραφές)